

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 6, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63 335, el. p. dokumentai@stt.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188659948

Teisingumo ministerijai
E. pristatymo informacinė sistema

2022-12- Nr.
Į 2022-12-23 Nr. (1.27Mr)2T-1767

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL NOTARŲ ATLYGINIMO DYDŽIŲ (ĮKAINIŲ) NUSTATYMO METODIKOS PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Susipažinę su Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (toliau – Specialiųjų tyrimų tarnyba) derinimui patektu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos patvirtinimo“ projektu (toliau – Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymo „Dėl Notarinių veiksmų grupių sąrašo ir Apklausos dėl notaro ir notaro padėjėjo (-ų) patiriamų laiko sąnaudų atliekant notarinius veiksmus anketos formos patvirtinimo“ projektu, žemiau teikiame šiuos pastebėjimus.

1. Nutarimo projekto 4.2 papunktyje numatyta, kad *atliekamo notarinio veiksmo ar teikiamos paslaugos pobūdžio kriterijus reiškia, kad identifikuojami socialiai jautrūs notariniai veiksmai, kurie turi būti prieinami daugumai visuomenės narių, todėl įkainiai už tokių notarinių veiksmų atlikimą gali būti mažesni, nei apskaičiuota jų vidutinė savikaina.*

Atkreiptinas dėmesys, kad nei Nutarimo projekte, nei kartu su Nutarimo projektu parengtame Teisingumo ministerijos lydraštyje nėra atskleidžiamas sąvokos „socialiai jautrūs notariniai veiksmai“ turinys. Vienintelė užuomina į sąvokos paaiškinimą yra pateikiama Vyriausybės strateginės analizės centro atliktame tyrime „Notaro atlyginimo įkainių galimų nustatymo kriterijų ir tvarkos analizė“¹, kuriame įvardinta, kad „*Visų pirma, tai yra įvairūs sandoriai tarp artimų giminaičių, taip pat visa su paveldėjimu susijusių paslaugų grupė.*“.

Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomone, notarų atlyginimo dydžių (įkainių) skaičiavimui aktualūs kriterijai turi būti aiškūs ir nedviprasmiški, o juose numatytos sąvokos paaiškintos teisės aktuose. Neturint galimybės žinoti, kokie notariniai veiksmai gali būti laikomi „socialiai jautriais“, gali pasitaikyti piktnaudžiavimo atvejų netinkamai interpretuojant sąvokos turinį, kas turėtų įtakos neteisingai ir nepagrįstai apskaičiuojant notarų atlyginimo dydžius (įkainius).

Siekiant didinti skaidrumą notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikoje, rekomenduojame Nutarimo projekte atskleisti sąvokos „socialiai jautrūs notariniai veiksmai“ turinį.

2. Nutarimo projekto 11.1 papunktyje numatyta, kad *įkainių mažinimo ir atleidimo nuo notaro atlyginimo mokėjimo atvejai nustatomi asmenų grupėms, atsižvelgiant į jų socialinę*

¹ Prieiga per internetą: https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2022/12/NOTARAI_ATASKAITA_2022-11-22.pdf

padėtį (neįgalūs, nedarbingi, sukakęs senatvės pensijos amžių, našlaičiai, tremtiniai, politiniai kaliniai ir pan.) ir turtinę padėtį.

Specialiųjų tyrimų tarnyba 2021 m. spalio 25 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-7944², vertindama įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašą, patvirtintą patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1996 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 57 (toliau – Įkainių sąrašas), buvo nurodžiusi, kad Įkainių sąraše numatyta nuostata, kad „*Atsižvelgdamas į kliento turtinę padėtį, notaras gali visiškai ar iš dalies atleisti jį nuo atlyginimo mokėjimo. Kliento turtinė padėtis turi būti pagrįsta dokumentais.*“, yra ydinga antikorupciniu požiūriu, kadangi notaras kiekvienu atveju savo nuožiūra sprendžia, kokia kliento turtinė padėtis gali būti pagrindas atleisti jį nuo dalies ar viso notaro atlyginimo mokėjimo bei pats asmeniškai sprendžia, ar šį pagrindą išvis taikyti.

Specialiųjų tyrimų tarnyba, atsižvelgdama į tai, kad 2021 m. spalio 25 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-7944 pateikta rekomendacija nebuvo įgyvendinta, Nutarimo projekte taip pat nėra paaiškinta, kokia tiksliai kliento turtinė padėtis gali sąlygoti notaro atlyginimo dydžių (įkainių) mažinimą ir atleidimą nuo notaro atlyginimo mokėjimo, mano, kad toks teisinis reglamentavimas, kai suteikiama absoliuti diskrecija dėl atleidimo nuo dalies ar viso notaro atlyginimo mokėjimo dėl fizinio asmens turtinės padėties, sudaro sąlygas tam pačiam notarui analogišką atskirų fizinių asmenų turtinę padėtį vertinti skirtingai ir, vadovaujantis tik savo nuožiūra, vienus asmenis atleisti nuo dalies ar viso notaro atlyginimo mokėjimo, o kitiems, tokioje pat ar panašioje turtinėje padėtyje esantiems fiziniams asmenims, taikyti pilnus įkainius už suteiktas paslaugas.

Rekomenduojame įgyvendinti Specialiųjų tyrimų tarnybos 2021 m. spalio 25 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-7944 pateiktą rekomendaciją ir teisės aktuose detalizuoti ir aiškiai reglamentuoti, kokiais atvejais asmenys dėl savo turtinės padėties privalo būti atleidžiami nuo viso ar dalies atlyginimo mokėjimo, taip pat nustatyti kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų apskaičiuojamas atleidimo nuo dalies atlyginimo mokėjimo dydis.

Šis Specialiųjų tyrimų tarnybos atsakymas nėra teisės akto projekto antikorupcinis vertinimas ir neapriboja Specialiųjų tyrimų tarnybos teisės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 5 dalies nuostatomis, atlikti šio teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą.

Direktoriaus pavaduotoja

Rūta Kaziliūnaitė

² Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/8d717561355811ec99bbc1b08701c7f8?positionInSearchResults=105&searchModelUUID=3b0e3099-6a13-4971-8802-5af568028c49>.

Sandra Kaziukevičiūtė, tel. 8 706 63 362, el. p. sandra.kaziukeviciute@stt.lt